

გუთარას-დევია,

ମେଳା ଦେଲିପିଲେଖିର ପ୍ରକା-
ଶକିଦା.

o. հիմքայլած երթունը.
թվան, սպառաբե սեղմա.

ମହୀୟଙ୍କାଳେ-ମର୍ଯ୍ୟାନାଶତର୍ଜୁ

ወጪበኩረኩያዎን ዝርዝርኩስ.

6. 13

კარის მიწას გამოიწევისა და აზერ-
ლის მექანიზმისათვის ახლა ასაძლე-
ვად სურვილის ბაზისა.

၁) ကျမ်းမာရ်ပေး ပုံစံစိုးပြာ စာ ဆွဲပါသဲ
မြန်မာတို့ပဲ အောင် တော် ဖျမ်တော်ရှိသော နာ-
ဂုဏ်၊ အော်ဖွေတော် ဖုန်းလာ မာဒ္ဒါနေတော် နာ-
ချေတော် ဖျော်လွှာပဲ၊ ကျော်ကိုပါး ဇွန် ပေး
ဝါပဲ၊ စာ ဒွာရွှေ အမေး ဇာဂါဗီဗီပဲလွှာ၊ ဖုန်း
ပုံစံပေးနှုတ် ပုံမာဏ်ပေးလွှာ ဝါမိန္ဒာ စာ အော-
က် အော် မှာ ပုံစံပေးနှုတ် အမေး မြေတော် စာ ပုံ-

၅) ဖျောက်ခါ အန္တရာဇ်ဝင် မန္တမာရွှေပါ အ-
လိုက်သွေး အကူး သဲ အန္တရာဇ်၊ အကျဉ်းဆွေရွှေ၊ အ-
န္တရာဇ် နှင့် များနွေး မီး၍ သုတေသနပါ သော နှင့်
အနိုင်ပါ သုတေသန၊ ပြန်လည်သွေး မြတ်စ နာ-
ရိုက်ပါ သုတေသန၊ ပြန်လည်သွေး လျှော့ပါ၊
အန္တရာဇ် သို့ ပြုပါသေး အန္တရာဇ်၊ အကျဉ်းဆွေ မာ-
န်ရွှေလ ခုနား၊ အကျဉ်းဆွေ နေပါ်ရွှေလ ဝါဌ္ဂာ-
ရွှေဝင် သာရွှေထား၊ မြတ်စလည် မြှင့်ကြွေးပါ သု-
တေသန၊ အန္တရာဇ်ရွှေလ အန္တရာဇ်၊ အန္တရာဇ် မာ-
န်ရွှေလ သုတေသန၊ အကျဉ်းဆွေ ဝါဌ္ဂာရွှေလ ဝါဌ္ဂာ-
ရွှေပါ သုတေသန၊ အန္တရာဇ်ဝင် အန္တရာဇ်ရွှေပါ သု-
တေသန အမြတ်ဆုံး အလျားပါ အန္တရာဇ် နှင့် အ-
န္တရာဇ်ရွှေပါ သုတေသန၊ အကျဉ်းဆွေ မြတ်စပါ သု-
တေသန၊ အန္တရာဇ်ရွှေပါ သုတေသန၊ အန္တရာဇ် အ-
န္တရာဇ်ရွှေပါ သုတေသန၊ အန္တရာဇ်ရွှေပါ သုတေသန၊ အ-
န္တရာဇ်ရွှေပါ သုတေသန၊ အန္တရာဇ်ရွှေပါ သုတေသန၊ အ-

ჩქულ არა გვაქს ღონისძიება სასარგებლო ადგილის გამოხილვისა და საჭირო იქნების ვიშმართ ისეთი ადგილი, სადაც შეეხედებით, მაგრამ უნდა ვერიდნეთ ზარალსა და ამათ სარჯესა. ვაკე ადგილიც რა სატრენელია გარემა, თუ რომ წელი აქეს, მაშინ ჰაერი არის იმაზედ წმინდა.

2) გამორჩევის ღროს ბალის ადგილისა უნდა შევნიშნოთ, ეამირის მიწა, გარემა თუ ცუდი, თუმცა ბალი ქეთდება სენებს და სხეული მიწაზედაც სასუქის მალით მაგრამ ეს იქნების დადის სარჯით. თუ ეამირი მალიან ცუდია და შეაერიან მომეტებულს სასუქისა, მაშინ იქნება საშიშარი, რომელ სენილი და სხეული მცუარენი, გაუშეტენ ღრმად მარებსა და შეიძლება მით წასძენ. **3)** მაგი ანუ ეომრალი, მსუქანი, რაოდენმე ქვშანი, ნედლი და მოსენებული საშემაოდ მიწა ნაეოფიერებისათვის ბალისა უმჯობესია. სძირად ბალისებითაც იცნობების მიწა, როდესაც იმაზედ მოდის (გვიმირა, ჩაღუნა, დათვე სიცებელისა) ბირეა, ეკლიანი და სხეული გამოუსადევთ ბალისები. ეამირი ესე ცხადად ცუდია: ხოლო გარემი ბალისნი მიწაზედ, გვაძლევს იმედის გარემის მიწისას. მრავალნი მებალენი და სოფლის სახლოსახლი, ჰაჯიონ მიწის სიკეთეს გარემეს სახით ე. ი. შეხებითა და სუნითა მაგალ, ისინი ამბობენ, რომელ შევის მი-

წის ჯილდები არის უკეთესი, მიწას სუბური წონითა, რომელიც იქრება დანით უკელივით, თდესცა აქეს საშეალო სიმბიმე, ადვლად იფშენება სინედლით, არა მაგრდებიან, ხოლო სიცხის ღროს არა სქედებიან. ძემდგომ ამ შავის მიწისა ისინი რაცეცენ უკეთესად ეომრალსა მიწასა; ხოლო მოთეთორსა, მქრალსა ნაცრის ლურსა, მსიარულ ეკუთხლსა და ეოველს მოუკილო წითელსა უსარცყებლოდ. სუნისმებრ იცნობების მთელი და კეთილი მიწა, ძემდგომ წვმისა ანუ სუნის ღროს, რომელიც გამოსცემს საამურსა სუნსა. შესებით შეიძლება ცნობა მიწისა, ქვშანია თუ საფშენერია, მსუქანია თუ თიხა ნარევია, ლბილია თუ სმელი; მაგრამ ამ ნიმუშებზედ ვერ დაერწმუნება, ესენი ფრიად მომატებულ არიან, სანდასან ესრედ შეხებით და სუნით გაშინკული მიწა ცუდად მიღებული გამომდგარა სასარცყებლო. საცნობელი მიწანი განიერებიან თო გვარდ: მიმედ და სუმშექად: პირეტლი მმიმე მიწად შეირაცხეს: ა. ეოველი მსუქანი თიხა, ბ, სხეული და სხეული თიხა ნარევი, ა, ეოველი სააბურე თიხა. მეთრე სუბუქს მიწად შეირაცხეს: ა, ქვშანი ეამირი მიწა, ბ, ეოველი თიხასარევი შავი მიწა, შეერთებული ადგილ-ადგილ ჭანჭორობიანი, რომელსც უწოდებენ გუბიას შავს მიწად და იკოვებიან უფრო მთებში და ტუებში. კ სხეუ-

და სხვა მოთვეორო ნაცრის ფერი მეტობა-
დი მიწა, და კოველი თიხიანნი ქაშირნი
ჟემუშებებიან მეტად, ხოლო სუბუქი
მიწა ძრიელ აღკვლად, თიხა ანუ მძიმე
მიწა წარმას მიღებს გვიან, ხოლო სუბუ-
ქი მიწა მაღავ, და როდესაც მზე მათვენს
სხივსა გარება მაღავ, თიხა და მძიმე
მიწა გვიან.

ଓଡ଼ିଆ ଶାସନ

(Կոմիտաս Պատմական եղանակը պահպան)

Բառե ծաղիկ.

ჩაის ბუქი არის ჩინეთის მცენარე,
რომელსაც თუ ჩინელი უწოდებენ ჩა;
ასთონიამ ამ მცენარეს ეძახიან ჩაა, ხო-
ლო ანგლიინები, ფრანცუზები, ნემეცები
და სხ. უწოდებენ ტე. ჩაი მხოლოდ თუ
გვარია: მწვანე და მარი, რომელთა განს-
ხევადა დამოკიდებულია თუ მცენარის
სახმარად მოშავედაზედ. ამ მცენარის ფო-
თლებს მოშავებულად ცნობილისა სას-
მელისა, ჰერიები მაძინ, როდესაც საჭმაოდ
გაიზიდება და მაწაძი კარგათ მიწს გაიძა-
რებს. აპოლიოს უგანასკნელს დღების,
წვიმიან დორს, ჩინელი იწვევენ პირვე-
ლად ჩაის ფოთლების მორიცვებას, რო-
მელიც ჯერ მოელე ბუსტით არიან ქე-
მოსილნი, ამ ქარვა და ნაზი ფოთლები-

სამხრეთშედ), საიდგანაც უკემს მთქმას
მავრიის იარჩევაზე, (ნიკი სავაროდმა) ეპირის ელით ჩაის სმარება დაიწყეს მხო-
ლოდ მეტკრძმელე საუკუნიდგან, გოლლან-
დიელების მხნეობით. **1769** წლამდინ
ანგლიისები ჩინეთიდან ჩაის სამ ფუთზედ
მეტს კერ მიიღებდნენ ხოლმე, მავრმ 1858
წელსა, ანგლიამ მოვიდა ჩინეთიდგან თრი
მილლიონი ფუთი ჩათ. როგორ ვრცელდე-
ბა ამ მცენარის სმარება! ჩაის სმა ნამეტ-
ნავად სასარტყებლოთა ჩრდილოეთის ქედზე-
ბში, ჭარბიან და ნოტიოან ადგილებში,
სადაც ამ სასმლის სმარება დაიცემას კა-
ცხა ჭავის მავნებელ თვალისაგან. ჩაის
სმარება, ევაზე, მოკოლადშე, ღვნოზე
და არაზე უკრო უვნებელია.

6. ჩაუკი.

1661.ს. წელი. ს. აზევედო.

კენაცის მოშენებისათვის.

როდესაც პატრიოტმან დანიშნოს, მოხ-
სას და ხამტარცხოს კენაცებ ასამქნებე-
ლი მიწა, მაშინ შეკიბოს ბევრიც სხვა
და სხვა უკრძალის გაზის რქანი, რომელ-
თაც მუტლი რქანი არა ჰქონდესთ მი-
რებში, დასჭრის სუთ სუთს გპრტის სიგ-
მით და ოდესაც ნაფარცხი წუმამ კარგათ
დამიმდის ან კიდევ წელით მორწეოს, მა-
შინ თვალიდან ბოლომდინ გააბას გრძელი

თოვი და ადლნასევარზედ კანგრესის სამ
სამი რქა ასე, რომ ხეთის კურტიდამ
სამი გპრტი მიწადი ჩავიდეს და ორი
გპრტი მიწას ზევით დარჩეს და ესრეთ
კურტიოს ბოლომდინ და შეძლებ გადმო-
ნაცვლოს თოვი და ადლ ნაუკარზედ სი-
განეზედ გააბას კიდევ და ჩაურიგოს გა-
ზის რქა, როგორც ზევითა სწრია სამ
სამი რქა, ამიტომ რომ იქნება რომელი-
მე მათვანი განხმეს და ესრეთ აზახსთ დმ-
ნიძნული სავნასედ მიწა, და თუ კინცო-
ბა, გაზის რქა დანინულს სამს გპრტზედ
კარგათ არ ჩავიდეს მიწაში, მაშინ წვრი-
ლი ჩალო დაჭრას მიწას და ისე ნა-
ურიგოს გაზის რქა, და მიტებანონ უ-
სით, და თუ წეალი ჰქონდეს, მაშინვე
მორწეონ და ეოუელს გპრტს მორწევდენ
და მოხსელი და დაფარცხული მიწაზედ
ბალასეულობის მოცევანდნენ დაგათოხნიდ-
ნენ ბალასს, რომელიც ჰირტლიდ პატ-
რონისათვის სარტყებლობა იქნება და მერეთ
კაზის დიდათ კარგათ თამამათ კაზიდის.
ამასთანავე თუნდა პატრონმა ეოველი ფე-
რადი გაზი თითოს მხრივ ნაჭერ ნაჭერად
მოუკციოს და ერთმანერთში არ აირიას
და ამ ღინის მიებით ამენებული კენაცი
დიდათ მალე მოსცემს პატრონს სრულს
გამოსაყალს, კიდევმდის ისრე, როგორც
აქამდინ კმუშაობდით.

7. სოლ. გურუნიძე.

სუკეთესო თტეა სხეა და სხეა სილითგან
შეძღვირი.

მოიღე სუთი ბოთლი სამჯერ გამოხდი-
დი თტეა, ერთი ბოთლი წეალი, ერთი
გირგანქა მწარე წემი, ნახევარ გირგანქა
დაჭრილი სუსა სუმა, ოთხი მისხალი და-
მტერეული დარიჩინი, ოთხი მისხალი ანი-
სული, ოთხი მისხალი ქაფური, ოთხი
მისხალი მიხაკი, სამი ჭავი დამტერეული,
თრი დახეჩქილი ლიმონი, თუქსმეტი მი-
სხალი ზაფრანა, ეთველი ესე დაინაეთ და
პაჟი ღლეს ცომსავთ და შემატოს საძი გირ-
განქა დანაუილი მაქარი და ჩაიეროს
ოტეაში. ძერითს და დადგას რეას დღეს
ცხელს შესხედ, შემდევ გადიწუროს მაუდში
და ჩასხას ბოთლები, და დაეცოს პრო-
ცები და შეინახონ სარდაფში სახმარებელდე.

თ. ს. გურევიძე.

აბრეშუმის ჭიდსათვა.

(განტრეჭულა.)

თეთრი პარების ჭიის ჯინში განიერ-
ება აგრეთვე არ ნაწილად, რომელნიცა

განსხვავდებინ ერთმანერთში თუნებითნ და
აბრეშუმის ღირსებითაც. პირეველს ნაწილს
გერთვის ჭია, რომელსაც ჭიკა სინა
და რომელიცაცა გადაიტანეს ერთობაში თხხ-
მოცის წლის წინათ გიტაიოგან და მოაშენე-
ბეკ იტალიაში და ფრანციაში. სინა არის
მოვანილობით მაგრათ შეზავებული პარკი,
ბრელის ბოლოებით. პარები იცის შეტაღ
თეთრი, ბრეზინგალუ და მოცეცუმენ მრიელ
ნასის და საკაირეველს თეთრს აბრეშუმის.
ამითა ამსხაებინ წმინდა ფარისას, რომლისა-
თვაც სხეა ჯინშის ჭია არ გამოდება.
ეს ჯინში პირეველს ხარისხსუდ დგას ერთ-
ხაში. თორმეტის გირგანქის პარკითგან გა-
მოსხვევი დება ათი გირგანქა. პირეველად
ფიქრობლენი, რომ ეს ჯინშია ცხარეს ქვემ-
ენითგან გადიტანილი არ იყარებად და
ეპრიაში, მაგრამ ახლა დამტერებით შე-
ვატეთ რომ უფრო უხსება სხეათა ქვემ-
ენის ჭია და უფრო მეტს მისავალსაც
მოსცემს. სინა მიცემა ხოლმე ხშირად გამო-
მოთობას, მაგრამ მაიც შეწება ეს ძვრ-
ფასი ჭია ცოტა რიცსკო, რადგანც ამას-
გნით შემხადებულის ნასის ფარისას, მაღა-
ნი გასავალი არა აქვს.

სხეა ჯინშის ჭია აგრე რიგათ არ
არის შესანიშნავი, ამათ შორის არის თა-
ვი ისპანიის ჯინშისა, ერთის გზით ემ-
გავსება შეხედულობით სინასა, მაგრამ მა-
ღანით განსხვავი შეწებით არის თუნებით. ამ

ჯინშითგან თხუთმეტის გირვანქის პარკი-
თვან ღება ერთი გირვანქა აბრეჭუმი. კი-
ტაიაში ამ ჯინშისა სხირათ არის. იქ მე-
ბატონინი ისე ურადღებას არ აძლევენ
თუთოს პარკებს ამისათვის, რომ მოიედ მაღა-
შისდებან და ფასიაც ჰყარგამენ.

ეკუთხის ჯინშის ჭია დიდს სხარება-
შია ეკროპაში და უფრო ბევრს სხეუა და სხეუა
გადაწის თვეუბას შეიცავს, ვიდრე სხეუა ჯი-
ნშის ჭია. ეკუთხის ჯინშის ჭია არის
სამ გეარი: მომცრო, შეათანა და მოდიდო, უპირ-
ელესი აბრეჭუმი მოდის პირელის იპა-
რითგან, მეორე გვარი უფრო ზარმაცი ჭია
არის, უურცლებელ ზარმაცად დადიან და
აბრეჭუმისაც პირელესედ ნაკლებ და მდარეს
აძლევეს. ეკუთხ ჭიათაგან შენიშნულია ეკ-
როპაში ტურინის ჭია, რომელიცა არის
მომცრელი და მეტად ეკუთხი. ათის გი-
რვანქიდგან გამოდის ერთი გირვანქა აბ-
რეჭუმი. გამოხვევის დროს ცოტათი რჩება
მდარე და 500-მდენ, შეიცავს 14-ით-
გან, 15 1/2-ში აბრეჭუმს.. მაგარი ჭია
არის და ავათმეოფობას მნელად მითდებს.
ამისი სიცოცხლე უფრო მეტს დროს მომ-
დინარების სხეუაზედ. ამ თრის ჯინშის
პარკები უფრო მეტად ფასდებან სხები-
ზედ და ისეიდება მოიედ აღვლად. ამას-
თანავე აღვლად იხვევა, ერთის სიტევთ
ერელის ჯინშისას, ეს ჯინში სკობან.

ზემო აღწერილის ჯინში ეკუთხის

მომცროთა; შეუთანას ჯინშის ხმარება
მოიედ განვიცელებულია მარტისმანიაში,
რომელსაცა ემახიან ეკითხელს ისპანიურს.
ეს განირჩება ტურინის ჯინშისაგან გამო-
სავალის რიცხვთ. თათხმეტის და თხუთ-
მეტის გირვანქის პარკითგან გამოდის
მხოლოდ ერთი გირვანქა. სიმრთელით, და
რისკო, რომელიც უნდება უურცლელი, უფრო
ცოტა განსხვავება აქეს დანარჩენ სხები-
ზედ. ესენი განირჩევიან სხეუათაგან მხო-
ლოდ სახელით, თორემ სხეუა ფრივ ერკ-
ლის ფერით სხეუა ჯინშის პარკებს ემცხა-
ვებან.

ამ. შენძიევი.

(განცემულია იქნება შემდგან წუმენში.)

სხეუა და სხეუა ადგილებიდგან ცნობა.

ლანქორონით, იულიის 15 სა. წრევა-
ნდელს წელისა ხინბული მოსავალი იქნ:
ზური და ქერი უმრავლესი არის ისე, რომ
თაღარი ახლა ისეიდება ქერი სამს მანე-
თათ და ათმაურათ (ოც და სუთი უური),
თავი პური თაღარი რვა მანეზედ მეტად
არ ისეიდება. იმედია, შემოდგომზედ უური
გაიაფებეს, თუ სხეუა ქუმენებიდგან არ მოვი-
დნენ მსეიდელენ. ძალა იწეს აქაურებმა
ზურის ღერძა მხოლოდ თავიანთ სახლის
საჭიროებისათვის. რადგანაც სორისალი მაჟ

ხდება სისველისაგან ჩეტის მსარეზედ, ამისათვის მცხოვრები დღილობენ მიწის მოსახლი მაღლე გაასაღონ.

გაღიამ ავნო მსოლოდ მუდანის უჩასტეჭას, აქედან გასწია გაღიამ სპარსეთისაშენ რა გადაუდა მუდანის მინდვრებზედ. დანარჩენის ოთხს უჩასტეჭაში მოასწორეს მომება. ბრინჯაის მოსავალი კურ კარტია, მაგრამ თუ ასე გვაღება დაიჭირა, მაშინ ფასი ბრინჯას მოემატება.

ამ ეს ერთი კვირა მეტი იქნება, რაც ჭარბი დადის ბურუსი, ისმის ქუჩილი, კლება, გვიგონია რომ აკურ საცაა წევიძა მოგა, საკრამ ჩეტიდა საუბედუროთ წევიძა არსად სჩანს.

სიღის მოსავალი მრიელ არის, მსოლოდ ვაშლი ცოტაა, რადგანაც მატლია ჟეჭამა. შესანიშავი ეს არის, რომ რამდენიმე ას წლოვანი მუხის ხები გასტენ მატლისაგან, მსოლოდ დგანან ცარიელი ფითოლთაგან მოკლებული ხები, სხეულებზედ მატლი არ უოილა. ვასს ცოტაა ასხია.

წელს კარტოფილი ბეჭრება დაფესა. ასის მეტად თავის დღეში აქ კარტოფილი არ დაფესილა. ასალლის სოფლები, მრიელ კარგათ მოვიდა და დიდორთანი თავები გაიკეთა. თუ რომ სხეულ სოფლებშიაც ხშირად დაიწეს კარტოფილის დაფესა, მრიელს მოსავალს მოსცემს და კარგის ფასათაც.

გაისციდება, ამისთვის, რომ კარტოფილის უქნლობისაგამო ჩეტიში აქამდინ კიბარებით ასტრახანითვის, სადაცა ფუთი მანეთათ გვიჯდებოდა, ზამთარში გირგანქამი გამლევთ თკოთ ძაურისა. რესპესაც. მცხოვრებთ ვინ აჩეტინებს თვალით, სპარსელებს მრიელ უევართ კარტოფილი, მაგრამ შესაფი უნდათ, წარსულს წელიწადს მამულის მოვლის მთართბამ დაურიგა სპარსელებს კარტოფილი და სოხოვა დაფესათ თავიანთს მამულმა, მინამ დაფესამდენ უნდოდათ გაემინჯათ ცემო, გაძინჯეს თუ არა, მრიელ მოეწონათ-მოეწონათ თუ არა, დაფესვის მაგიერ მიჰევეს კელი და სულ ერთიან შექამძეს. დანქორიანის ასლო ბეჭრება დაფესა, მაგრამ არ მოღის, რადგანაც ნამიანი ადგილია.

დ. ილინი.

—ქუთაბისით, 5 ავისტოს. იუნისის და ივნისის გასვლამდინ მრიელი გვალვა იყო იმერეთში, რომელის მასებით ბალანის მოსავალი მრიელ ფოტა არის, მაგრამ სურის მოსავალის იმედიე გვაქუს კურა. სიმიდი მრიელ ცოტა მოვიდოდა, თუ რომ იქლისის 24 და 25

არ მოსულიეთ საქმაო წესა. ამ ორის დღის წესებია მრიელ არტეს ღერამიწასა. იმედი გვაქს შემოღომისათვის საქმაო ბალასი მოვიდეს.

ლიც არ მოუვიდათ. სათბის ბაჟოსები სრულებით დაიწო მინდვრებისურთს რომ მცხოვრებთ არ იციან, რით გამოჰყებონ მიმავალს ზამთრის თავიანთი საქონელი, რომელზედაც მოელიან მოუცილებელს სიკედილსა შიმშილისაგან.

ახალციხით. პური და ბალასი გეგლვისაგან უმეტესად მდაბალს ადგილას და სამსრეფის შერივ თვალების სრულებით არ მოსულა. სოფლების მცხოვრებნი, რა დაანებეს თავი მინდვრების მოსავალს გავიდნენ თვალი სადგომებდენ, თვიანთის, საჭონლით და ავიდნენ მოებში, საჭონლის გამოსაკვებად. სოფელში დაუწევეს მხოლოდ საჭირო სარი და ცხენი, ისიც საკედლებით ბეგარისათვის. ახალ ქალაქის უჩასტებაში, რადგან მომაღლო აღილია, იმედია, ცოტა ოდენი მაინც მოსცეს მოსავალი.

— აღბუდასით. მეტად დარიბად არის ამ შეარეზედ პურის მოსავალი. სოფლის წინწეარღვან დაწებული, მრთელს ნემქნების გალონიებში, ნახევარი არ არის იმ მოსავლისა, რომელიცა ეოფილა წარსულს წლებში. ზოგი ერთს ალაპს მესამე ნაწი-